

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hyvinvointialueesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta/ Harkinnanvarainen lisäaika alijäämien kattamiseen

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue pitää esitystä kokonaisuutena hyvin kannatettavana. Esitys parantaa mahdollisuuksia noudattaa samanaikaisesti sekä talousnormistoa että palvelujen järjestämisvelvoitteita. Harkinnanvarainen lisäaika toimii käytännöllisenä siltana: se antaa aikaa vaikuttaville sopeutus- ja rakennemuutoksille vaarantamatta palvelujen saatavuutta. Samalla arviointimenettelyn käyttömahdollisuus rajautuu pois siltä osin kuin lisäaika on myönnetty, mikä selkeyttää ohjauspolkua ja vahvistaa oikeusvarmuutta.

On hyvä, että lisäaika alijäämien kattamiseen säädetään harkinnanvaraiseksi ja että sitä voidaan myöntää alueille, jotka uudistavat toimintaansa, sopeuttavat talouttaan ja kykenevät realistisesti kattamaan alijäämänsä pidennetyssä määräajassa.

Ohjausympäristön kannalta esitys on johdonmukainen ja tasapuolinen. Niillä alueilla, joille lisäaikaa ei myönnetä, talouden tervehdyttäminen etenee ennakollisen talouden ohjauksen tai arviointimenettelyn kautta, jolloin toimenpiteet määräytyvät kokonaisharkinnan perusteella ja vastuu uudistuksista säilyy alueilla.

Esitystä on syytä tarkastella rinnakkain muun, samanaikaisesti valmisteltavan sääntelyn kanssa. Nyt käsittelyssä olevissa rahoituslain kolmannen vaiheen muutoksissa on elementtejä, jotka kohtelevat alueita eri tavoin ja pyrkivät parantamaan yksittäisten alueiden taloustilannetta lainsäädäntöä muuttamalla. Tämä luo jännitteen nyt ehdotettuun harkinnanvaraiseen, kriteeriperusteiseen ja neutraalisti kohdennettuun lisäaikamalliin; kokonaisohjauksen periaatteiden – tasapuolisuus, ennustettavuus, kannustavuus ja läpinäkyvyys – tulee muodostaa yhtenäinen linja.

Toimeenpanossa on tärkeää varmistaa avoimuus ja yhdenvertaisuus. On perusteltua, että valtiovarainministeriö julkaisee tiiviit, yhtenäiset päätöskriteerit lisäajan myöntämiselle sekä vuosittaisen seurantaraportin toimenpiteiden etenemisestä ja vaikutuksista. Tämä tukee tasapuolista kohtelua ja varmistaa, että lisäaika säilyy nimenomaisesti tilapäisenä ja tehokkaihin sopeutustoimiin ohjaavana välineenä.

Investointisuunnitelman toimittamisen siirtäminen kevääseen on tarkoituksenmukainen parannus: aikataulun yhdenmukaistaminen valtion ohjauksen kanssa parantaa suunnitelmien ajantasaisuutta ja tukee realistista talous- ja investointisuunnittelua.

Yhteenveto

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen näkökulmasta esitys on viisas ja oikeasuhtainen. Harkinnanvarainen lisäaika ylläpitää kannusteen uudistaa toimintaa ja tasapainottaa taloutta, vahvistaa mahdollisuutta noudattaa samanaikaisesti talous- ja järjestämissäntelyä sekä kytkeytyy johdonmukaisesti muuhun ohjausjärjestelmään. Samanaikaiset rahoitusmallimuutokset tulee arvioida yhdessä tämän esityksen kanssa, jotta ohjausympäristö on kokonaisuutena tasapuolinen, ennustettava, kannustava ja läpinäkyvä.